

Igor Lukšić, ministar finansija Crne Gore

Plaćamo svoje obaveze

Vlada Srbije mnogim svojim potezima ruši državnu zajednicu, optužujući Crnu Goru za to - Prihodi od privatizacije i poreza veći od plana - Od 2007. godine programski budžeti za sve korisnike

Igor Lukšić: Poslovni ambijent u Crnoj Gori se iz godine u godinu poboljšava

Ovih dana Vlada i Ministarstvo finansija su pripremili i usvojili izmjene i dopune nekoliko zakona vezanih za javne finansije u Crnoj Gori, a koje će biti od velikog uticaja na javnu potrošnju i na poreske obveznike. Bio je to povod za intervju sa Igorom Lukšićem, ministrom finansija u Vladi Crne Gore.

☎ : *Krajem prošlog mjeseca ministarstvo finansija je objavilo podatke o izvršenju budžeta za prvih sedam mjeseci ove godine. Bilo je komentara da budžet nije dobro isplaniran, pri čemu se posebno navode podaci o izvršenju obaveza po kreditima i o prihodima po osnovu privatizacije. Koliko su utemeljene te primjedbe?*

Igor Lukšić: Te teze o lošem planiranju budžeta su neozbiljne - jer se odnose na otplatu duga. To bi se moglo protumačiti i kao da kod nas u Crnoj Gori neko nije zadovoljan što država ima snage i mogućnosti da otplaćuje dug i time širi manevarski prostor za vođenje budžetske politike narednih godina. Prilikom planiranja budžeta računalo se na niže prihode od privatizacije, ali i niže rashode po osnovu otplate kredita. Desilo se, međutim, nakon što smo isplanirali budžet, da je okončan proces privatizacije Telekoma i da je to bio značajno veliki iznos. Prilikom planiranja budžeta mi smo mogli da predvidimo da će to biti veliki iznos, ali nijesmo mogli znati tačnu sumu i nijesmo mogli planirati za šta ćemo sve ta sredstva upotrijebiti. S druge strane, mi tokom ove godine očekujemo okončanje još nekoliko značajnih privatizacionih procesa i zaista je teško procijeniti prilikom planiranja budžeta koji će to iznos biti. U svakom slučaju dobro je što je to više nego što smo mi planirali i dobro je što će Crna Gora ovu budžetsku godinu završiti sa jako dobrim izvršenjem budžeta i, s druge strane, značajnom likvidnošću i značajnim fondom depozita na računu države.

☎ : *Da li ste odustali od izgradnje puta Podgorica - Mateševo?*

I. Lukšić: Nijesmo od toga odustali, ali čekajući da počne da se gradi taj put - nama bi preko 111 miliona eura, od čega smo 11 miliona usmjerili u Fond za restituciju, praktično stajalo imobilisano na nekom računu po niskoj kamatnoj stopi, a ovamo bi se praktično svakodnevno borili sa dospjelim kreditima, državnim zapisima, kao i sa potrebom da budemo što likvidniji. Dakle, mi smo taj novac na neki način oslobodili, taj svježi kapital

je ušao u naš sistem i, čini mi se, pozitivno uticao na tražnju, što će definitivno uticati na naš bruto domaći proizvod. To, naravno, ne znači da se od puta Podgorica - Mateševo odustalo. Međutim, mi smo procijenili šta je realno ove godine da se gradi. Dakle, tokom avgusta je okončan tenderski postupak i sada bi trebalo izabrati izvođača radova i krenuti u rekonstrukciju prve faze toga puta.

☞ : *PDV je ostvaren iznad plana, čime se još jednom pokazala izdašnost ovog poreskog oblika. Najavljena je još jedna stopa od sedam odsto. Kada će to biti operacionalizovano i na koliko će biti smanjen rok za povraćaj PDV?*

I. Lukšić: To govori da se u Crnoj Gori ekonomska aktivnost razvija, ali govori i o efikasnom radu Poreske uprave - koja je naplatila dosta zaostalog duga - tako da je i siva ekonomija smanjena. Sa druge strane, već nakon dvije i po godine primjene PDV prošlo je dovoljno vremena da se testira njegovo funkcionisanje i da pogledamo da li bi kroz neke promjene mogli da dodatno unaprijedimo sistem. Uočili smo da kod proizvoda koji se oporezuju po nultoj stopi ima prostora za uvođenje te niže stope od sedam odsto, a i kod onih koji su bili oslobođeni - jer njihovi proizvođači nijesu imali mogućnost da odbijaju ulazni PDV. Na ovaj način će imati mogućnost da budu konkurentniji u odnosu na uvoz, tako da fiskalnom politikom na jedan elegantan način mi stimulišemo proizvodnju, posebno kada se radi o određenim poljoprivrednim proizvodima, hljebu, mlijeku i još nekim proizvodima. Razmišljali smo o još nekim korekcijama i tu je prije svega turizam došao u obzir. Opredijelili smo se da smještaj u turističkim kapacitetima ide po stopi od sedam odsto, čime bi turistička privreda bila konkurentnija. I tu bi se mi zadržali, makar kada je ova revizija zakona o PDV u pitanju. Uočili smo da treba ići na korekciju kada je u pitanju povraćaj PDV i razmišljamo da to bude trideset ili 45 dana.

☞ : *Kada se očekuje usvajanje tih promjena u parlamentu?*

I. Lukšić: Mislimo da bi od prvog januara mogle da budu u primjeni ove izmjene Zakona.

☞ : *Prihodi od poreza na dobit su takođe iznad plana. Budući da stopa od devet odsto stupa na snagu od prvog januara iduće godine, hoće li biti slučajeva da se taj porez vraća pošto se plaća akontativno i do marta iduće godine se podnosi prijava za prošlu godinu?*

I. Lukšić: Moguće da će se to desiti, pri čemu ja očekujem da će usljed snižene stope poreza biti realnije iskazivana dobit. Mi ćemo kalkulisati niže prihode od poreza na dobit u odnosu na ovu godinu, iako su ove godine prihodi iznad plana. Međutim, to opet ne znači da će se stvari dramatično promijeniti, jer i stopa od devet odsto motiviše firme da realno prikažu dobit, a istovremeno realno prikazivanje dobiti im je potrebno, jer su zainteresovane za bankarske kredite, za stimulaciju svoje poslovne aktivnosti..., tako da vjerujem da će nova stopa imati pozitivne efekte.

☞ : *A kako komentarišete tvrdnje Grupe za promjene da strani investitori preko transfernih cijena izvlače dobit iz Crne Gore. Oni smatraju da bi reinvestiranje trebalo osloboditi poreza, a repatrijaciju dobiti visoko oporezovati?*

I. Lukšić: Što se tiče eventualnih zloupotreba prilikom poslovanja - mislim da su naše inspekcije opremljene da to uoče i da identifikuju i pokrenu odgovarajuće postupke u skladu sa zakonom protiv firmi koje se time bave. Ja mislim da ambijent, pogotovo poslije obaranja stope poreza na dobit, nije atraktivan za firme da rizikuju probleme, kao što kažete i da pokušaju da svoje knjige friziraju ili da uvode sistem transfernih cijena. Poslovni ambijent u Crnoj Gori se iz godine u godinu poboljšava, makar kada je zakonodavna sfera u pitanju, a čini mi se i u suštini, tako da je tok kapitala slobodan, repatrijacija dobiti je slobodna, stopa poreza na dobit je niska... Mi smo konkurentni i kada su u pitanju porezi i doprinosi, bez obzira što su ta opterećenja visoka, tako da mislim da to nije motiv kompanijama.

Crna Gora će ovu budžetsku godinu završiti sa jako dobrim izvršenjem budžeta i, s druge strane, značajnom likvidnošću i značajnim fondom depozita na računu države

☞ : *Može li državna revizorska kuća da to provjeri?*

I. Lukšić: Državna revizorska kuća vrši reviziju državnih institucija i državnih firmi. Naravno da Poreska uprava i druge institucije imaju mogućnost i zakonske instrumente da se bave tim problemom.

Igor Lukšić: Pripremamo se da preuzmемо sve ingerencije u finansiranju Vojske

☞ : *Rekli ste da je repatrijacija dobiti slobodna. Grupa za promjene kaže da je to u redu, ali da bi to trebalo visoko oporezovati, a ako se dobit reinvestira u Crnu Goru - da se oslobodi poreza. Kako je to kod nas?*

Igor Lukšić: Naš porez na dividende je ostao 15 odsto. Znači, nakon plaćanja poreza na dobit od devet odsto, ukoliko se novac izvlači i isplaćuje se dividenda akcionarima, onda se plaća dodatni porez od 15 odsto na dividende. Ako se novac zadržava u kompaniji kroz povećanje kapitala - nema oporezivanja.

☞ : *Vlada je usvojila Zakon o platama funkcionera. Koliko će se povećati njihove plate, a kako su regulisane plate službenika koje postavlja Vlada?*

I. Lukšić: Dosta je bilo priče o povećanju plata funkcionera. Međutim, zaboravlja se da je u tom efektu, koji je oko milion i 400 hiljada eura, najmanje učešće ministarskih plata - ispod 200 hiljada. Mnogo veće je učešće parlamenta - oko 500 hiljada, a ostalo, oko 700 hiljada, odnosi se na sudije. U tom zakonu su tretirane prije svega sudije i Skupština i na kraju izvršna vlast. Mi smo napravili jednu tabelu koja je sastavni dio Zakona, u kojoj se definišu koeficijenti i na taj način pravimo konačno sistem koji može trajno da postoji kao rješenje. Sada smo u situaciji pomalo apsurdnoj, da - s obzirom da je u primjeni zakon o platama državnih službenika - pomoćnici i sekretari imaju veće plate od ministara. Bilo je neophodno donijeti i ovaj zakon i cjelokupno regulisati ovu materiju. Sada su se stekli uslovi da parlament usvoji taj zakon i da učinimo da ta situacija bude prirodna i na taj način nakon dužeg perioda prije svega stimulišemo sudsku vlast da ona ne osjeća da je zapostavljena.

☞ : *Koji su efekti učinjenih racionalizacija u javnoj potrošnji, posebno u Vojsci, MUP-u i obrazovanju?*

I. Lukšić: Racionalizacije su značajne kod svih korisnika. Ja svakog mjeseca tražim izvještaj o obračunu plata za sistem koji finansira naš budžet. Ove godine je dramatično napravila korak naprijed Vojska SCG, u skladu sa dogovorom i planom racionalizacije, što je sprovedeno jako dobro i praktično će se za nekoliko mjeseci Vojska u CG svesti na onaj broj koji odgovara manje više projekciji koju je VSO definisao.

☞ : *Da li će se nastaviti sa smanjenjem dažbina na plate?*

I. Lukšić: Mi naravno nijesmo odustali od druge faze i ono što sada cijenimo jeste vremenski trenutak kada bi mogli da pripremimo jednu takvu odluku. Ono što je mene ohrabrilo, jeste da je prihod po osnovu poreza na dohodak u avgustu bio čak preko milion eura veći nego što je bilo planirano. I tako se pokazuje da i pored smanjenja od deset odsto poreza na dohodak mi imamo veći prihod. Očigledno da je bolja naplata, jer se širi osnova i time se stvaraju uslovi da kasnije razmišljamo i o dodatnim promjenama kada je porez na dohodak u pitanju - naniže ili uvođenjem jedne stope, što je trend danas u Evropi. To će biti prostor da sagledavamo i mogućnosti dalje korekcije doprinosa, odnosno reforme penzijskog sistema kroz uvođenje drugog stuba.

☞ : *Može li Vlada, i na koji način, da amortizuje ovaj cjenovni udar kada je riječ o nafti?*

I. Lukšić: Često se tu govori o korekcijama akcize i poreza i tako dalje. Kada smo reformisali sistem 2001. godine, uveli smo novi Zakon o akcizama, čime smo praktično

zatečeno stanje samo uklopili u Zakon i uveli apsolutni obračun kada je u pitanju cijena goriva. Akcize se određuju u apsolutnim iznosima, tako da se sa rastom nabavne cijene goriva, smanjuj relativno učešće akcize e u cijeni. Ono što je objektivno opterećenje jeste PDV, jer opet sa rastom nabavne cijene goriva, 17 odsto na veću osnovu je veći iznos. Kod PDV, međutim, nema prostora za korekciju. Možda postoje neki drugi vidovi eventualnog manevrisanja kada su u pitanju dažbine na gorivo. Mi smo u procesu izmjena Zakona o akcizama i razmišljamo o tome da ugradimo mogućnost Vladi da pravi određene korekcije bez izmjene zakona, što sada nije slučaj, da bi time bar malo amortizovali situaciju sa rastom cijena goriva.

 : *Prije neki dan Vlada je usvojila izmjene i dopune Zakona o budžetu. Šta donose te promjene u planiranju i izvršenju budžeta i kako komentarišete prigovore da se uopšte budžet netransparentno priprema i realizuje?*

I. Lukšić: Svi podaci koji su vezani za planiranje i izvršenje budžeta su na veb sajtu. Kada su u pitanju izmjene i dopune zakona o budžetskom sistemu, mi smo procijenili da je ovo trenutak kada treba pripremiti zakonsku infrastrukturu za korak dalje. Nadam se da ćemo od 2007. godine imati programske budžete za sve korisnike, a to znači da se on razrađuje po pojedinim programima, da se praktično vezuju određeni prihodi za određene aktivnosti i da se utvrđuju indikatori na bazi kojih se procjenjuje da li je budžet dobro izvršen i da li su izdaci koji su planirani po pojedinim programima i realizovani. To predstavlja korak dalje u procesu efikasnijeg izvršavanja budžeta i uopšte procjene da li se novac poreskih obveznika na efikasan način troši. Ovim izmjenama i dopunama smo predvidjeli mogućnost izdavanja dugoročnih hartija od vrijednosti, jer u jednom trenutku kada Crna Gora bude spremna za to, mi ćemo izaći na evropsko tržište kapitala.

 : *Ministar finansija Srbije rekao je da je iz budžeta Srbije finansirana vojska na teritoriji Crne Gore i da je bilo uplata na račune nekih ovdašnjih firmi iz budžeta Srbije. Kako to komentarišete?*

I. Lukšić: Zanimljivo je da je Vlada Srbije, bez obzira na tu i tamo neku poruku za nezavisnost Srbije, dok su drugi za čvrstu zajednicu, ipak generalno opredijeljena za opstanak državne zajednice. Ali isto tako je zanimljivo da mnogim svojim potezima ruše državnu zajednicu, optužujući Crnu Goru da je to njena krivica. To nije samo u ovom slučaju. Bilo je nekoliko primjera da je na vrlo transparentan i vulgaran način dolazilo do razbijanja zajedničkog tržišta i dogovorenih modela finansiranja državne zajednice bez konsultacija. Mi smo se od početka, od kada su trezori Crne Gore, odnosno Srbije, preuzeli finansiranje Vojske - uzgred rečeno, preuzeli i određene dugove koje im je ostavila tadašnja savezna Vlada - tražili da računovodstveni centar u Podgorici prima fakture i dostavlja naloge našem trezoru i naš trezor ih plaća. To nijesu željeli da prihvate u Beogradu i mi smo ponovo obnovili tu inicijativu, jer ne želimo da budemo optuživani za nešto gdje nemamo odgovornosti. Dakle, mi smo odgovorni da obezbijedimo sredstva, ali isto tako ne znamo šta se sve plaća i na koji način. Do sada je ministarstvo odbrane funkcionisalo tako što je postojao jedan računovodstveni centar, svi nalozi idu u Beograd i shodno iznosu sredstava koje je moguće opredijeliti za mjesečnu potrošnju - oni su dostavljali naloge i mi smo to plaćali. Da li je tu bilo nekih pokušaja da se teška situacija

premosti na način što će neko fakturu platiti iz Srbije, ja ne znam, samo znam da smo insistirali da to bude u potpunosti kao i za bilo kojeg korisnika pod ingerencijom našeg trezora i nadam se da ćemo konačno uspjeti da to bude tako.

Dragica Lalatović